

Stanka Hrastelj

Prva dama

(Odlomek iz romana)

Kadila sta nargilo in pila sahlepe, pravega, iz gomoljev orhideje, ne kakšen ceneni ponaredek, prvo spominek iz Carigrada, drugo darilo turškega ambasadorja, puhala sta in srkala, David je rekel, da bi lahko zraven igrala tablo, Batšeba je rekla ne znam, David te bom naučil. Ko jo je osmič zapored porazil, pred tem pa ji tudi ni šlo bog ve kako dobro od rok, je tablo obrnila na drugo stran in rekla dovolj table, dajva zdaj šah. David jo je posvaril, da je v šahu še boljši, a ga je v dvainštirideseti potezi matirala. Prvič izgubil, revanš, drugič izgubil in še tretjič, Batšebo je to spravilo v mnogo vedrejšo razpoloženje, David pa je od znotraj brbotal, rekel ji je prvič sem proti komu izgubil trikrat zapored, Batšeba je vedela, kako mu je pri srcu, zabavalo jo je, pokroviteljsko je navrgla ampak drugi so morali biti manirlih in so ti pustili zmagati, jaz pa te ljubim.

Ko se je zbudil in se zazrl v nebo, je bilo tako črno, da je bilo vijoličasto. Ko se je med sestankom s premierjem ozrl skozi okno, je v nebu zasijala svetla lisa, oblaki so se začeli razmikati. Zamrmral je sam zase hvaljen bodi Bog, Gospod vesolja!

Neki popoldan ji je po južini omenil Abigajilo, modra ženska, jo je hvalil, jaz pa sem bil že na tem, da njenega moža lastnoročno razčetrerim kot Matija Gubca. Rastolmačil ji je vse do potankosti. Abigajila je navadna opravljivka, dragi, ne bi smela grdo govoriti o lastnem možu in zganjati hinavščine, jaz, ljubezen moja, česa podobnega ne bi nikdar storila. Nikdar! Aber meine Liebe, haben Sie vergessen – Sledil je premolk, kratek

kratkcen molk, poznana merica, to, vikanje in posmehljivi pogled, ki se je delal otroško nedolžnega, so ji nabrbotali kri v lica.

Kaj! – da sam ljubljeni soprog, sam kralj osebno, usmeri prst v njeno ambicioznostno preračunljivost, pa to ne moreš! In ob tem hvali to cafuto, to putano! Šla je v sobo, vzela nož (nož, nož, v sobi, v predalu, ne damska pištola na toaletni mizici, ne bejzbolski kij pod posteljo, nož, nož), ga zgrabila, zarezala. Ne, ni res, ni zarezala. Ureznina bi bila vidna, koža prve dame ne sme biti pohabljenjena, ne na tak način, izvedelo bi se, parlament bi staknil glave, rekli bi kralju zdaj pa tako – ločitev ali abdikacija, stran torej z nožem, proč, nazaj v predal, odvihrala je do vrha stopnišča in se vrgla dol, dol.

Spodrsnilo mi je.

Podpluta in polomljenih reber je Batšeba sanjala: ah, nekaj pa bi res rada, ko ravno sprašuješ, čez dober mesec bodo imeli koncert Einstürzende Neubauten, ja, to si želim, iti tja. David je slišal, kakor je slišal, razumel, kakor je razumel, ob zori njenega rojstnega dne ji je pod oknom odgodel *Stello Maris*, po napevu *Košuta ob zori*, kot otožnim baladam pritiče, s temnim in žametnim javkom v refrenu. Prebudil jo je, pokukala je skozi okno, podaniki so odgrinjali zavese in se kradli na balkone, oh, kako lepo, in glejte, naš kralj je spreten tudi na godalu, resnično, on je pravi maziljenec, niso se mogli vzdržati, plosknili so od razneženosti, se reče, Batšebo je iz matavosti dokončno prebudil bučen aplavz, David je žarel in se muzal, vtaknil vrtnico med bleščeče zobe, se poklonil, rekel vse najboljše, ljuba moja, in vrgel vrtnico proti njenemu oknu, Batšeba je osupnila, plebsu so po licih tekale solze ginjenosti: kako jo ima rad. Batšeba je imela srce v grlu, si rekla če se človek veliko smehlja, se smeh prenese v njegovo notranjost, tam se ugnezdi in dobi mlade, nov zarod, in tako postane človek srečnejši, smehlaj se, Batšeba, smehlaj se. A tekale so solze, modri vedo, kako je s tem.

Kakšne sanje, kakšne sanje!

Če bi imel več časa, bi se z veseljem vrtel okrog štedilnika, kuhanje mi je bilo od nekdaj pri srcu, če ne bi imel te službe, bi odprl verigo restavracij, kdor bi jedel z mojih krožnikov, bi si polizal vseh deset prstov, se je David kdaj pohecal. Prav nič ni maral kuharije, le rad je dobro mezil.

Vendar je revici Batšebi vseeno lastnoročno skuhal prežganko, mmm, kako je dišala, ko pa je odprl vrata njene sobe, mu je šalčka z juhico padla na tla – polomljena ljuba ni ležala v postelji, temveč je gonila sobno kolo, od bolečin so ji po licih tekale orjaške solze. Danes nisem še nič tekla, je opravičila svoje početje.

Batšebina sošolka z gimnazije se je zazrla v njene kodre in vzkliknila (vzklik radosti) lej, siv las! Čakaj, no, malo, evo, lej, ga vidiš? Batšebi se je začel dvigati pritisk, nekaj kot bes pravičnika. Od šoka bi jo najraje zabila v zemljo, jo pogreznila v blato, ji vzela kisik iz zraka. Saj si vendar barva lase, in to z rastlinskimi barvami, scumpranimi po ajurvedski recepturi, brez sintetičnega smetja, rastline ročno pobrane, niso jih testirali na živalih in prodajajo jih po načelu pravične trgovine, vse absolutno krasno in boguvšečno, in barva deluje naravno, ni kot čelada, na sivih laseh je pač nekoliko svetlejši odtенок, da pa se bi na njeni glavi svetili srebrni trakci, to pač nikoli in nikdar ne drži! Pohlevno ga je skrila, bes. Poskušala je razmišljati trezno. Gre za nesprejemanje *mojega* staranja, gre za nesprejemanje *mene* kot take, ali bivša sošolka ne sprejema *lastnih* sivih las, *lastnega* staranja, *staranja* kot takega? Sama se barva že vsaj deset let, in če najde sivega, kaj – ga izruva? (Ni ji najbolj šlo, to s treznostjo.) Staranje svoje lastne osebe morda ženščina smatra za izsušitev (je gorelo v njej), kajti zadnja leta je uspela leči le z nekim poročenim Lahom in z nekim lazaristom, kar je isto kot nič, phe, kakšno revše, phe kakšna podaniška preproščina.

Batšeba je prekrila jezo, spremenila temo pogovora in jo povabila na prekmursko gibanico. Le jej, je govorila sama pri sebi, le jej in naj se ti obesi na boke!

Ni mogla zbrano brati, saj se je David motovilil okrog nje in si prepeval *Herr, wohin, wohin sollen wir gehen*. Imelo jo je, da bi mu zabrisala buklo v glavo. David, je zapredla, daj, poliži mi jo.

David, ni nama treba vsakič potovati v prvem razredu, gledano realno, med prvim in ekonomskim razredom je razlika neznatna, tako rekoč je ni. Motiš se, meine Liebe, ti si tako drobcena, zate ni opazno drugače, jaz pa rabim dovolj prostora, dovolj zraka (kot pesem: zraka, veliko zraka, in pokrajino etc.), jaz to rabim. Ti in tvoj vamp, si je mislila, ničesar pa rekla,

morda iz hvaležnosti, da jo je zgolj mirno, čeprav začinjeno s cinizmom, zavrnil, lahko bi vzrohnal, da dobro ve, kako bi ona uporabila razliko v ceni, da bi šla in si najprej kupila potovalno torbo iz govejega usnja, ki si jo goreče želi, čemur on sicer ne oporeka, vendar potem bi se razvnela, kupila bi serumsko podlago za make-up, tekoče črtalo za veke in senčila za smokey look, umetne trepalnice, ki si jih ne bi nikoli nadela, parfum, ki bi ga vohala le s papirnatega testerja, ne pa tudi preizkusila na koži, kar je po njegovem mnenju nezaslišano, kupiti parfum za 84 evrov (razlika v dohodku), ne da bi ga človek korektno preizkusil, je plebejsko dejanje, čisto in docela neprimerno njeni osebi, še več, pri kupovanju parfuma na slepo bi se šele začelo, metala bi artikle v košarico in frčkala njegov denar, večkratnik razlike v ceni letalske vozovnice prvega in ekonomskega razreda, znatno in bistveno več od le-te, dokler ne bi zaprli zadnje drogerije, on to dobro ve, konec koncev vendarle pozna svojo ženo. (David v resnici ni tako razmišljal in ne bi nikdar reagiral na tak način, to je bilo le v Batšebini glavi, od tistega kazanja s prstom na corpus delicti je začela na stvari gledati zelo sumničavo.) Morda je v tem tičal vzrok njene hvaležnosti (molka), morda je bilo kaj drugega, ali pa razlog ni bila hvaležnost, kdo bi vedel.

Kakor koli: večerja ji ni teknila, nato mu je odrekla, češ da jo boli glava, ko je nehal žicati in se spokal v svojo spalnico, se je začela božati, vendar je po nekaj gibih odnehala, nobene radosti ni začutila.

Nabavila si je daljnogled, stojalo je postavila pred okno, ki je gledalo v stavbo nasproti, da bi kdaj pa kdaj preverila, kaj počne Abigajila, da bi razkrinkala, da je ta povsem dolgočasna ženska, spletkarska in pokvarjena. Opazovala je okna, za katerimi se je nekoč sama gibala, teraso, na katero je nekoč sama hodila poležavat, čitat, se sončit, zalivat zeli, se pretegovat, dokler ni bila opažena in se je potem zgodilo, kar se je zgodilo, ampak kaj bi to, ko pa se je moralo zgoditi, saj je bilo tako vnaprej zapisano v zvezdah ali že kje.

Pa ji je šinilo v glavo, da skozi leče ne bo več pogledala. Da bo naredila tako kot David, ko sta se s Savlom preganjala po skalah in votlinah in puščavskem šodru. (Ko je Savel počepnil na veliko potrebo, mu je David odrezal košček plašča, lahko pa bi mu odrobil glavo, recimo. Se je zadržal.) Da je ne bo nadzirala. Da si zaradi nje ne bo gnala k srcu.

Snela je daljnogled, ga stehala, si obtežila gležnje, vsako nogo za težo rešpetlina, šla teč.

Nisem pasivna, je ob kavi razmišljala Batšeba. Sogovornica na drugi strani mizice je segla po maslenem rogljičku, odgriznila, košček prepojila s slino, žvečila, pogoltnila. Nisem pasivna, v to, da česa ne naredim, ko me to prime, vložim strašno veliko energije, to je aktivnost per se, Mazzini tega ne razume, dejansko. Óna na nasprotni strani je ugriznila ponovno, po ustih se je razlezel okus marmelade, mmm, kaj je tu notri, kardamom?, nekaj je v tej v marmeladi, mmm. Gestikulirala je, da se strinja (prikimavanje), a z mislimi se je zataknila pri Mazziniju, tuhtala, kje neki je nekoč in kdaj že slišala za tega tipa, govorčila je zato o dodatku marmeladi in kako da jo je prevzel žmoht, morda eterično olje nerolija, čeprav ne, okus sploh ni tak, kaj so vendar dodali?!

Razen ljubezni do gledališča nista imeli ženski ničesar skupnega, morda zgolj mržnjo do Abigajile, tiste, ki je takrat in takrat s svojo kramo stopila pred Davida (padla pred njega na obraz) in žlobudrala, kakšen osel, da je njen mož, kar se ju ni neposredno tikalo, a v določenem oziru vendarle: povprečno poreklo, dobra partija, velika noga, takšne stvari. (Ženska na drugi strani mize je naročila še en rogljiček, pa še enega, pa še, po petem je čutila, da jo bo razneslo in najraje bi si vtaknila prst v grlo, najraje bi izbruhala želodec, rada bi bila kot Batšeba, visoka in tanka.)

Kako držim naj dušo, da se ne dotakne tvoje ... Dragi, to si ti napisal? Pred oči mu je pomolila iz beležke iztrgan listič, opomnik (Klub!!! Mojster Eckhard, Hildegard von Bingen, T. Špidlik, Ivan Rupnik) z verzi na hrbtni strani, kazalo je, da so bili napisani že zdavnaj, pogledal je, prepoznal svojo pisavo, zavoj pri k, leta ga je izpopolnjeval, lepa je njegova črka s tem zavojem, od nikogar in sploh ni pričakoval tega vprašanja, hotel je že reči *jaz*, kajti pisec je on, pisava je njegova, ta k. Tehnično gledano, se pravi tehnično gledano pritrdilni odgovor ne bi bil laž, ampak: da je on avtor?

Ti je všeč?

Še se je ukvarjal z mislijo, da je pisec prav on, kajti silen stih je to, čeprav njegovo komponiranje še zdaleč ni za odmet, kje pa, on je mainstream, množice ga obožujejo, pa vendar, takšen verz! Saj razumeš, da to ni tehnično vprašanje? O, David se je zavedel, da je to rekel na glas, da jo je pri tem pogledal v oči (namig, da ne šteka poezije), o, to zdaj res zgleda, kot bi bilo namenjeno njej, o, ne, ne, pomota, žal prepozno in žal greben prevelik, da bi besede vzel nazaj. Kako ga je pogledala!

Opravičil se je tako: peljal jo je na izlet v Devin, sprehajala sta se z roko v roki po strmi adrijanski obali, duhala borovce, jadra so se lesketala,

morje je plavelo, nebo sinjilo, v partizanskem bunkerju ji je recitiral *wer, wenn ich schrie, hörte mich denn* in tako naprej, ni opazil, kako je vse bolj tankcena, kako jenja njeno lepo telo.

Zvonilo je, ko je pregledovala gledališke abonmaje za novo sezono, v gugalniku na terasi, nerada se je oglasila. Ugani! je bilo slišati. Kaj naj ugibam? Novico imam! Kaj, se boš poročila? Pa kako si vedela?!

Saj ni vedela, rekla je nekaj, kar se ji je zdelo nemogoče, nemogoče, da bi sošolka z gimnazije, ki je moški zaradi takšnih in drugačnih razlogov niso pretirano zanimali, ona pa njih ne, kar na lepem šla pred oltar, ne da bi ji kdaj prej kakor koli namignila, da se z nekom videva, da se nekaj plete ali vsaj, da ji je nekdo všeč. Nadoknadila je vse za nazaj, kako sta se spoznala prek spleta, bla, bla, bla, obisk, toliko skupnega, toliko, bla, bla, bla, vrnjen obisk, vse kot v pravljici, bla, bla, bla, kako jo je pred par dnevi vprašal (morda napol za šalo), če bi se poročila z njim, in kako je ona (morda napol za šalo) pristala. Se bo preselil k tebi? Ne, jaz grem gor, komaj čakam, je rekla ženska, doslej prilepljena na svoj zapeček, sem se že vpisala na jezikovni tečaj. Batšeba kar ni mogla verjeti.

David je v notranjosti brenkal ljudske pesmice.

Polna luna, ne more spati, zapusti posteljo, vstopi v Davidovo sobo, leže zraven njega, nasloni se na komolec, gleda svojega kralja, z mesečino glazirano obličje, gleda z mehko in, ne glede na vse (vse in še: odprtih smrčočih ust ni enostavno zbrisati s slike) z občudovanjem. Na kraljev kraljevski obraz od nekod pride pajek, pajek zleze v kraljeva usta, kraljevi nos puhne, kraljeva usta mljasknejo, pohrustajo pajka, kralj spokojno spi naprej.

Prosila jo je, če bi bila njena poročna priča. Batšebi se je zdelo izpod časti iti na ohcet tako grobe in netaktne osebe, čeprav ju je vezalo tesno prijateljstvo (rekla si je bodimo pošteni, od tega prijateljstva je imela ona veliko več), pravzaprav ji na kraj pameti ni prišlo, da bi ji bila priča.

Ljuba duša, z velikim veseljem sprejemam to čast!

Kadar in ko si Batšeba zaželi teater in o tem spregovori s soprogom, mine le nekaj hipov, pa ji zabrni telefon: cercle, prva vrsta, sredina, sedež

številka deset, dobrodošli, spoštovana. Ali: parter, prva vrsta, sredina, sedež šest, cenjena dama, dobrodošli. V predstavah uživa: praviloma gre gledat predstave in/ali igralce, o katerih ji je notranji mus govoril, da bi jih bilo greh zamuditi. Nekoč (prva vrsta, sredina, dobrodošli) je sedela iz oči v oči, le meter narazen, nasproti, da bolj ne bi šlo, z onanirajočim Markom Mandićem. Ni uživala, spraševala se je, kaj v pričujočem primeru naj bi igra bila, kje je zaznati garaško gradnjo lika, kje je meja med pornografijo in umetnostjo, kaj presežnega je v onaniranju pred publiko, kaj naj si o vsem skupaj misli, kaj naj reče, da si misli, kaj dejansko mislijo drugi, ko rečejo, da si o vsem skupaj mislijo to in to, kaj naj gre gledat prihodnjič, predvsem: kaj naj si prihodnjič ogleda. Naslednjič je šla v teater inkognito, neopremljena z *dobrodošlispoštovana*, komad z Natašo Matjašec in Brankom Jordanom, prišla sta ji (igra) blizu, da tako blizu ne bi zmozel niti zlati dež, tresla se je (drhtela, tresenje je zakrinkala v blago podrtavanje, kar jo je dokaj izmučilo), solze so ji tekale po licih, tako blizu sta ji prišla.

Na debeli četrtek je pripravila večerjo za goste, obilno, slastno in omamno dišečo. Postavila jo je pred povablence, z veseljem so jedli in veselega srca pili vino, Batšeba jih je gledala, počutila se je izpolnjeno, zadovoljna je bila sama s seboj in s svojimi kuharskimi spretnostmi, jedače in pijače pa se ni dotaknila.

Navdušena je bila nad Ai Weiweijem, kako je prijel vazo prednikov, dva tisoč let starodavno, milijon dolarjev dragoceno, kako je razmaknil dlani in je ta preprosto – padla, se preprosto – razbila.

Mahnila jo je skozi park, na klopici je sedela ista gospa kot po navadi, s tistim hecno okrancljanim klobučkom, golobe je hranila, vrgla pest semen tako rekoč pod njene noge, ptiči so se ji pognali tako rekoč pod krilo, nakremžila se je zaradi prhutajočih gnusov, lepo vas prosim!, je povzdignila glas, ženska pa je rekla kaj, a vam so ptiči všeč samo, kadar nosite njihovo perje, nič ni rekla, kaj če reči, kaj sploh odvrniti na tako neumestno pripombo. In res, nosila je uhane iz živobarvnih peres neke eksotične tičice, ročno jih je izdelala punca, ki izdeluje tudi vabe za muharjenje, jako precizna obrt, vprašala jo je, kako pride do peres, punca je povedala, da jih naroči po spletu iz Amerike, ampak Batšeba nikoli in

nikdar ni razmišljala o teh živalcah, ki proizvajajo perje za nakit, o tem, kako živijo in kako umrejo. Stisnilo jo je v prsih, pomislila je ob tem na Marka Mandića, ki onanira in ji gleda v oči, in pomislila, da je bil hakelj predstave morda v postavljanju ogledal, v tem, da publika izkusi, kako je biti igralec, kako je, ko te razgaljenega in izpostavljenega in ranljivega motrijo neusmiljeni pogledi, kako brez milosti je poklicna pot igralcev, in zdaj še ta golobja mama – saj ne hrani golobov, iz ljudi brije norce. In ko bi babnica vedela, kakšne zgodbe imajo šele njeni belgijski diamanti ...

Pred očmi se ji je zameglilo, kolena so ji klecnila, mehko je padla na tlak, mimoidoči so jo obstopili, med njimi božji sel (plačo je dobival iz naslova osebnega varovanja članov kraljeve družine), ki ji je na vrat položil moker robec in jo trepljal po licih (ji primazal klofuto), da se je ovedla, vprašal, ali naj pokliče rešilca (ne, ne, samo zvrtele se mi je, hvala vam), jo pod roko spremil do doma in si mislil, da kraljeva družina pričakuje naraščaj.